

- ANEB **LEGENDY** POD SOMBRERY -

JIŘÍ VLASTNÍK

Galén

„Víte, když zahrajou ti praví,
to máte chuť zabít se tou krásou“

Václav Kučera

Dobrý večer, vážení přátelé. Opona vzlétla a představení začíná. „Z Indonésie až na Kubu“ se jmenuje náš pořad. Kolik exotiky, romantiky a kouzla dalek mají v sobě tato slova. A kolik zážitků nabízí nenasytnému oku ten obrovský prostor tisíců a tisíců kilometrů. Tropickou nádheru ostrovů pod Jižním křížem, tiché laguny, korálové útesy, šumění nekonečného moře. Hluboké džungle a pralesy, fantastické pásy sopečných kráterů, trosky starobylých indiánských kultur, obrovské plantáže, města paláců a chatrčí.

Ano, to všechno a ještě daleko, daleko víc nabízí cesta z Indonésie na Kubu! Ovšem tyto divy přírody a člověka, ty vám z tohoto místa nemohu nabídnout já. Dostane se vám však náhrady ze zlata. V celém tom prostoru – na východě, západě, severu i jihu, na každém kousku země kde žijí lidé, se všechny jejich city – láska, bolest, odvaha, radost i štěstí – proměňují ve slova a tóny. Ano, v písně, kterých vám z těchto oblastí dnes přináší Kučerova skupina plnou náruč.

Vážení přátelé, zvu vás na malou hudební cestu z Indonésie až na Kubu, kterou pro vás navrhla Marta Kučerová, provázet vás budou písně v úpravě členů souboru. Informační prospekt sestavili a napsali Marta Kučerová a Jan Kukla. Co k tomu ještě dodat? No přece – popřát vám všem prožití hodně, hodně příjemného večera!

Z PRŮVODNÍHO SLOVA PÁSMU „Z INDONÉSIE AŽ NA KUBU“.

1. 12. 1964

Kučerovci

- ANEB **LEGENDY** POD SOMBRERY -

JIŘÍ VLASTNÍK

Galén

Všechna práva vyhrazena.

Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele.

Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.

© Jiří Vlastník, 2016

Cover design © Ondřej Pfeiffer, 2016

Photos © Pavel Khol, Karel Mevald, Jiří Vlastník
a archivy Bedřicha Skočdopole a Jiřího Vlastníka, 2016

© Galén, 2016

ISBN 978-80-7492-285-5 (PDF)

ISBN 978-80-7492-286-2 (PDF pro čtečky)

Pár akordů na kytaru a už je tu trumpetové sólo, stejně táhlé a naléhavé jako býval hlas Marty. „*Cucurucucu, přísahají, že samo nebe se třáslo lítostí nad mým smutkem...*“ Kdo kdy spočítá, kolikrát tento celosvětový evergreen, píseň o holoubkovi a mrtvé dívce, dávala zpěvačka v nesčetných přidavcích v závěrech koncertů k lepšímu? Jak říká jeden z řady konferenciérů Vokálně instrumentální skupiny Václava Kučery, protože právě o ní tu bude nějaký čas řeč: „*Když došlo na tyto majstrštyky, mohl jsem si jít do zákulisí v klidu přečíst dalšího Dicka Francise, protože přidavky nebraly konce.*“ Dnes ale slavná trumpeteta, kterou kdysi daroval Vaškovi sám Karel Vacek, zahálí. Tento koncert na rozloučnou není žádnou z pověstných kapelníkových pábitelských historek. Ještě pár tónů z reproduktorů a rakev mizí očím hrstky nejuvěrnějších. A snad jen čtenáři Lidové demokracie si tehdy přečetli strohou, třířádkovou zprávu: „*Ve věku 58 let zemřel 21. června 1983 Václav Kučera, který se souborem 40 let propagoval melodie a písně Latinské Ameriky a Tichomoří.*“

Tři novinové řádky o smrti umělce. Kdo mi spočítá, kolik by jich bylo třeba k zaznamenání běhu pozoruhodného života tohoto bohem nadaného muzikanta a jeho kapely, kolik papíru by se spotřebovalo i k zachycení všech těch příběhů, které si tento veliký vypravěč vymyslel. Zářivý úsměv Václava Kučery byl vinětou, ochrannou známkou hudebního tělesa, stojícího koncem padesátých let na vrcholu slávy, kterou Kučerovcům mohou mnohé špičky populární hudby, a to nejen u nás, často pouze tiše závidět. Desetitisícové návštěvy na koncertech, statisíce prodaných desek u nás a v zahraničí. Martin Frič přerušil natáčení, aby si je mohl poslechnout, milovali je Jan Werich i Vlasta Burian. U zrodu celého hnutí, propagujícího hudbu z romantických dálek, stálo pár trampů v čele s Ludvíkem Pleštilem, na kterého se dávno zapomnělo, snad i zapomenout muselo. Ostatně – potíže míval i Václav Kučera. Jeho kapela nehrála jen lidové písně Latinské Ameriky a Tichomoří, ale i horké novinky světové populární hudby včetně americké country, se kterou u nás přišli možná jako první. Platili za to

cenzurou textů i oblečení, politickými zákazy vystupování. Možná mnohým pamětníkům zkazím iluze z mládí, ale i ony kdysi deklarované cesty Kučerovců do vzdálených exotických krajín kokosových palm či kaktusů se odehrávaly jen ve fantazii novinářů – a Václava Kučery. Skutečnost byla v tom ohledu daleko prozaičtější. Bohužel, protože nebýt polínek přes cestu, měla kapela všechny předpoklady stát se minimálně evropským fenoménem. Někteří hudební kritici nepochybně podotknou, že někdejší obrovská popularita Kučerovců vznikla jen jako důsledek jakýchsi šťastných náhod, kdy prostě přišli se svou muzikou v příznivé době na správné místo. A rozbor jejich úspěšné kariéry by tak byla spíše úloha pro sociology. Bylo by to ovšem značně a nespravedlivě zjednodušující. Kučerovci především vytvořili svůj specifický sound, na kterém začali pracovat už jejich předchůdci někdy před začátkem druhé světové války. O autentickém, ortodoxním folklóru dalekých zemí toho přitom tehdy věděli pramálo. Něco snad pochytili od světoběžníků často podezřelého původu, vystupujících v pražských varieté. Jinak byli spíše oslněni nastupujícím jazzem, swingem. K tomu přidali entuziasmus mládí, touhu po romantice. Namíchali z toho všeho jako elixír pohody a barvotiskové krásy tento exotický pseudofolklór, přizpůsobili ho svým představám, pilovali ho u tramských ohníčků, na pódiiích varieté, pod šapitó cirkusů, aby jím nakonec infikovali desetitisícové davy na stadiónech a amfiteátrech či majitele šelakových i vinylových gramodesek. O stejnou muziku se pokoušely desítky plagiátorů, občas dokonce i lepší hudebníci, než byl Václav se svou partou. Všichni jsou však přesto dávno zapomenuti. Mohl bych mnohé další stránky věnovat muzikologickým rozborům tvorby kapely pana Kučery, úvahám, jak dobře kdo z té dlouhé řady umělců, kteří jí prošli, hrál či zpíval. Zabývat se otázkou, která je nasnadě – zda občas nesklouzli v zajetí vygradované romantiky až do oblasti sentimentu a kýče. Myslím, že by to nemělo smysl. Kučerovci byli fenoménem své doby, ovlivnili běh života jedné či dvou generací, dostali se pod kůži dokonce i těm, kteří na ně fandily nebyli. Vítězili tím, že si vytvořili především svou image, styl. Což bylo dané nejen tím, jak hráli, ale i jak žili. V tom dobrém i zlém. Setkal jsem se s nimi již někdy v osmi letech. Táta mi věnoval starý gramofon a hromadu šelakových, snadno rozbitných desek. Vedle „hašlerek“, nezbytně-

ho Oldřicha Kováře, Jiřiny Salačové či Václava Irmanova se tu rychlostí 78 otáček za minutu roztáčely dvě s exotickými nápisy – Hei, Hei, Mejsjelief, Nani Tahiti, Makala a Pua, Night of Hawaii... Ještě je mám schované, řečeno s klasikem, který byl též jejich příznivcem. A věřím tomu, že se mnou nepochybně i mnozí z vás, pamětníků. Jak šel čas, vkládal jsem na talíř svého přístroje docela jinou muziku. Nicméně Kučerovci stále stáli někde na horizontu. Když jsem si před časem za jednoho příjemného podvečera opět po dlouhé době pustil Tú solo tú či Opelu, s překvapením jsem zjistil, jak je ta muzika vlastně stále pěkná a chytlavá. Krátce na to jsem poznal kapelníka Honzu Hromase, jeho Kučerovce jednadvacátého století a na jejich koncertech posluchače – ty šedovlasé, nadšené a dojaté jak někdy před padesáti lety, ale i tváře docela mladé. Pochopil jsem, že právě v dnešní uspěchané době má u vnímavých lidí opět tato hudba šanci, a začal psát tuto knížku. Pro vás, čtenáře, ale sobecky hlavně pro sebe. Už pěkných pár let se ráchám ve vzpomínkách pamětníků, dojímám se nad zažloutlými fotografiemi, sním při tklivé hudbě z prastarých desek. A je mi fajn, tak jak asi bývalo trampům u hvězdonickeho jezu, když tam ve třicátých letech minulého století poprvé zalkala letní nocí amatérsky vyrobená „havajka“ a Sázava se na chvíli proměnila v lagunou pod tahitskými palmami. Kolem souboru vzniklo více legend a nepravd. Některých „povinných“, jiné jsou z dílny pana Václava a ostatně tyto k té krásné, melodické a romantické muzice patří – já je tu a tam nechávám z piety nedotčené i v této knize. Vložme některou z četných desek nebo nyní i některý z kompaktních disků do přístroje a vydejme se do slavné a spleťité historie českých legend pod sombrery.

Jiří Vlastník

Skupina Embassy Františka Juránka

TRAMPSKÁ KONZERVATOŘ

Soboty v holešovické muničce A. G. Liberta tehdy bývaly pracovní a proto krajně nepříjemné. Vláda Procházka s Pepíkem Landou se již od oběda více věnují hodinám na továrním dvoře než práci ve prospěch konečného vítězství Říše. Píše se rok 1944 a válka se zoufale vleče. Oba totálně nasazení se už nemohou dočkat, až místo automatů na patrony vezmou do ruky míč či dobře naladěnou španělku. Až alespoň na jeden den v týdnu zapomenou na fabriku, hajlování, na uřvaného idiota se směšným knírkem. Čeká je Osada havranů u Vráže na Berounce, válečné špekáčky, volejbal. Ale hlavně táborák a místo německých maršů a cajdáků pořádná muzika. Pořádají se trampíady, sportovní a hudební klání mezi osadami. V zimě se pak jezdilo lyžovat – místo fišerek či rossignolek měli ovšem lyžičky zhotovené z prken sudů. Pepík poznal Vládu jednoho podzimního odpoledne v holešovickém Belvederu na nedělních čajích. Kapela tam vyhrávala v rytmu swingu, a tak neodolal a nakoukl dovnitř. Mezi postaršími muzikanty ho zaujal mladík, který rádně proháněl struny na černém gipsonu. Ten zručný kytarista se stal Vláďovým vzorem a celoživotním kamarádem. *„Landa byl z toho Belvederu už pořádně oklepanej a pak u nich na bytě bydlel profesionální muzikant, který ho doučoval. Pepík byl hrozný dřič, cvičil na kytaru i v posteli a stále mě honil, abych dřel i já. Když jsme později vystupovali v cirkusu, chtěli jsme si přivydělat a založit dixieland. Tak jsem sehnal pozoun a chodil i s ním s klukama do přírody. Oni chytali ryby a já cvičil na louce troubení,*“ vzpomínal po letech Vláda Procházka. Oba přátelé i ona pražská přístavní, a tehdy vlastně ještě periferní čtvrť Holešovice pak sehrají v mém vyprávění jednu ze stěžejních rolí. Nyní se ale vraťme mezi trampy. Vláda Procházka sice brzy od svého kamaráda pár akordů odkoukal a jako naprostý samouk se s nástrojem překvapivě rychle spřátelil, přesto jsou oba na osadě, co se muziky týká, pouhými zelenáči, řadovými členy. O zábavu se tu stará zdejší, léty velice dobře sezpívaný kvartet, s kytarami často přicházejí i dva nenápadní mladíci, Jiří Veřtat a Pepa Kníže, kterým se ovšem už brzy bude navždy říkat, podle názvu tramské osady u Žloukovic na Berounce, Duo Červánek... Kolem ohně bývá plno, zpívá se o krásných děvčatech u řeky, o Martě, kterou zná celá parta, ale také o prériích v Arizoně či o Niagarských vodopádech. Snad to dělají ty pohraniční hory a mocnější národy, které

nás často uzavíraly v té naší kotlině, že nám tolik vešly do krve písne plné touhy po dálkách, romantických a svobodných. A tak kromě piva, broušeného skla a sirek ze Sušice vznikl u nás další evropský unikát – česká tramská písnička. Jarka Mottl, Honza Korda, Pedro Mucha, Bob Hurikán, Eduard Ingriš a další autoři-průkopníci se nechali inspirovat především prvními filmy z onoho vzdáleného a divokého západu, vyprávěním těch, kterým se podařilo ty kraje poznat na vlastní oči, i černými, křehkými kotouči, na kterých stály tajuplné nápisy jako Brunswick, Homokord, Columbia a řada dalších, včetně populárního obrázku věrného psíka, který poznal hlas svého pána... Vídeňské valčíky a operetní šlágry vystřídal, alespoň u těch později narozených, americký jazz. Kliky gramofonů roztáčejí na osadách desky s Armstrongem či Ellingtonem, ale také s vokální americkou skupinou Revellers, Mills Brothers a dalšími, které byly pro naše trampy velice inspirativní. V pražských tančírnách a varieté se vedle R. A. Dvorského a Oldřicha Kováře objevují muzikanti černí jako eben i soubory polynéských tanečníků, ať už skutečných, či ve více či méně zdařilé evropské imitaci. Na tramských osadách začínají hrát „havajkáři“. K nim patřil i bankovní úředník a tramp Ludvík Pleštil.

„V Libertě s námi dělal také Lojza Šebek, obrovskéj muzikant a šoumen. Hrál na kontrabas, výborně zpíval a byl Landovým hlavním učitelem hudby. Poslali ho šupem z Říše, kde byl na turné se skupinou Ludvíka Pleštila. Pleštil už tehdy dělal muziku Tichomoří, měl pravděpodobně první elektrickou havajskou kytaru v republice,“ vzpomíná dále Vladislav Procházka na mládí i na velkého a dnes bohužel zcela zapomenutého průkopníka hudby Latinské Ameriky a Polynésie na našem území, který se stal na čas jeho zaměstnavatelem. Ludvík Pleštil pocházel z rodiny bankovního úředníka a předpokládalo se, že bude v rodinné tradici pokračovat. Ostatně jeho obchodnické a organizační schopnosti tomu nasvědčovaly. Krom toho se ale velice kamarádil s klasickou kytarou a láska k hudbě nakonec zvítězila. Místo za bankovní přepážkou se stále více cítil doma v chatě ve Hvězdonicích na Sázavě. V chatě, která se stala pro vývoj této hudby pojmem. Právě zde, nad hvězdonickým splavem či v nedaleké restauraci U Řezbů se vlastně začala psát první kapitola jedné z největších legend české kultury druhé poloviny dvacátého století, legendy, která až mnohem později dostala svůj název – Kučerovci.

INTERMEZZO Z ÚDOLÍ CHROUSTŮ

Jsi-li greenhorn nebo, nedej Manittou, dokonce padour či mastňák, budeš hledat, stejně jako já, Údolí chroustů na Zlaté řece, o němž chci chvíli vyprávět, marně – turistické mapy tyto termíny neznají. Vyústuje nad hvězdonickým jezem, přímo proti někdejší tramské hospodě zvané „Bar tety Řezbové“ a končí nedaleko vsi Kaliště. Název údolí pochází od dávných divokých kovbojů z osady Aljaška, kteří jako první jeho obyvatelé sem přitáhli z Libřice v roce 1923. Snad ještě i dnes každý dobrý tramp ví, že mluvím o malebném údolí řeky Sázavy. Paní Řezbová byla tetou herečky Antonie Hegerlíkové. Hvězd filmového plátna, hudebního či divadelního nebe jste mohli potkat ve Hvězdonicích ovšem mnohem více. Na své letní byty sem jezdili mimo jiné Ljuba Hermanová, Theodor Pištěk, Světla Svozilová, Helena Bušová, Hana Vítová. V jedné z vilek trávil své volné chvíle i bankovní úředník Ludvík Pleštil se svou ženou Martou. Z Prahy ven ovšem chtěli i ti, co si v přeplněném sobotním posázavském pacifiku zpívali – *„buřta v kapse, pingl přes rameno, na tremp pospíchám. A že nejsem pánem ani Astrachánem, ani na tramvaj nemám...“*. V Údolí chroustů a okolí tak vzniklo postupně několik významných tramských osad, včetně srubu samotného Boba Hurikána, který zde psával své kdysi tak populární texty a povídky. Přes rameno mu nakukovala jeho žena Bó, zazpívat si s nimi často přicházel i Jaroslav Štercl. Pro mé vyprávění je však nezbytné připomenout osadu Merida a potom především „srub Miloše“. Inženýr Miloš Tůma totiž vyráběl oblíbené, byť poněkud krabiciózní kytary, a to i včetně kytar havajských, trampy přezdívaných fňukny. Sám to s havajkou uměl, a prý dobře. Jednu, tříkrkou, zhotovil i pro Ludvíka Pleštila. Ten se na ni naučil hrát od muzikanta cikánského původu Alexe Bujky, který se někdy v roce 1938 dostal jako skvělý hudebník a artista pod uměleckým jménem Domo-rodec Kanake dokonce prý až kamsi do Austrálie. V Praze se havajská kytara poprvé objevila patrně už roku 1923, kdy na ní ve Vinohradské zpěvohře hrál jakýsi „princ Kanui“. O tři roky později do Čech přichází krajan Johny Mostek, který jako voják americké maríny okoukal hru na exotický nástroj přímo na Havaji. Několik českých trampů bylo při jeho návštěvě pilnými žáky, Alex Bujka prý tím nejlepším. Když se pak u hvězdonic-

kého jezu sešli kamarádi z Hurikánu, Meridy, Marionu a dalších osad, červánky se koupaly ve vlnách Zlaté řeky, Pleštilova havajka a trampské ukulelky „lkaly tmou“, nechtělo se nikomu spát. Navštívil jsem po více než šedesáti letech ve Hvězdonicích syna populární šenkýřky, který na ty časy stále rád a s dojetím vzpomíná. Byl jsem skvěle pohoštěn a alespoň na chvíli, jako na jakémsi stroji času, ocitl se v onom krásném, idylickém světě, když pan Řezba začal vyprávět: „*Život tu byl tehdy moc pěkný. Scházeli jsme se u „tety“ Řezbové každou sobotu a mnohým kamarádům většinou necinkal v kapse zlatý prach. Pomohli však na louce obracet seno, naštipali dříví a nikdy se tak nestalo, aby někdo odcházel bez uspokojení svého žaludku. Po večeři jsme přišli do hospody a začali hrát. S Bobem Hurikánem či Lišáky si v ničem nezadali Ludva Pleštil se ženou a bratrem, krásně zněly jejich havajské kytary. Odcházeli jsme ve čtyři ráno a platili jen dvě piva a tlačenkou s cibulí. O ostatní útratu se postarali hosté: Vraž tam Ascalonu, Bílé skály, Rikatádo... A metry piva putovaly na náš stůl. Bratři Tůmové pak až za ranní rosy odjížděli s kytarami na pramici a já tehdy litoval, že řeka plyne tak rychle.*“

Ludvíkovi Pleštilovi však nestačilo jen hraní u táboráku nad hvězdonickým jezem. Ve dne sice poctivě vyplňoval kolonky „má dáti – dal“ v účetních knihách, večer však chvátal do pražských varieté. V Haló–kabaretu na Václavském náměstí hlítá vyprávění polynéských umělců o jejich hudbě a zvycích. Učí se od nich exotickým tancům, aby za pár měsíců vstoupil se svou ženou Martou, žákyní slavné tanečnice Jelizavety Nikolské, a doprovodným kytaristou ve vlastním čísle na prkna, co znamenají varietní svět. Okamžitý úspěch tohoto „havajského“ programu podnítil cílevědomého Ludvíka k horečné činnosti. Hledá muzikanty, shání nástroje. Nebylo to rozhodně snadné, ale někdy v roce 1939 zakládá skupinu Al Kanui Revue. Zpočátku v jejím repertoáru dominovaly písně Tichomoří. Pleštil byl tak v mnohém ohledu jejich pražským průkopníkem, nicméně dlužno poznamenat, že nebyl rozhodně sám, kdo kouzlu těchto exotických melodií podlehl. „Havaje“ se zmocnilo kromě trampů i mnoho dalších autorů a interpretů snad ze všech hudebních oblastí. O vzdálených ostrovech slunce a nespoutané lásky si tak notoval ryze pražský písničkář Karel Hašler, swingář R. A. Dvorský se svými Melody Boys či populární Setleři, ovšem většinou v rytmu tanga, waltzu či slowfoxu. O přesladké Havaji si s ironií sobě vlastní zaspívali dokonce i Kocourkov-

ští učitelé, pod palmami v modrých lagunách se odehrával děj nejedné úspěšné operety, kdy se tichomořský folklór prostě narouboval na rytmus vídeňských valčíků. Ano, společným znakem těchto pokusů přenést sladkou exotiku z tichomořských ostrovů na pobřeží Vltavy byla skutečnost, že o melodie a interpretaci písní a opravdovém folklóru vzdálených exotických krajín se ve střední Evropě vědělo velice málo, či spíše vůbec nic. Měl jsem možnost slyšet soukromé nahrávky Ludvíka Pleštila a jeho Al Kanui Revue z roku 1942 a mohu potvrdit, že byl v té době možná jediným, kdo se snažil originálu alespoň přiblížit.

Než řeknu v této trampské kapitole své – domluvil jsem, howgh –, musím se zmínit o jednom jarním protektorátním odpolední na žižkovské Ohradě, ve kterém si paní Marta Pleštilová vyšla koupit nový klobouk. Nedopátral jsem se, jak obchodní jednání stran pokrývky hlavy dopadlo. Víím jen, že jedné mladé a poněkud exoticky vyhlížející modistce šla práce od ruky a nadto si tato slečna s širokým úsměvem nad svou prací prozpěvovala. Snad to byl tehdejší velký šlágr Tvůj bílý šátek, nebo známá swingovka Sweet Sue, kterou ona švadlenka milovala natolik, že ji v době, kdy s konečnou platností odložila jehlu a nit, dokonce nahrála na desku. V každém případě zaujala svým pěveckým výkonem paní Pleštilovou natolik, že dostala od jejího manžela Ludvíka okamžité angažmá jako sólová zpěvačka skupiny Al Kanui Revue. Ta usměvavá slečna se narodila desátého prosince roku 1922 v Praze jako Marta Komárková. Po šesti zlých letech válečných se pak proměnila na paní Kučerovou. Paní zpěvačku Martu Kučerovou...

Martě Komárkové bylo v roce 1942 dvacet let...

ČAS JAPONSKÝCH NOSIČŮ PÍSKU

Když

se Hitler vydal se svými soukmenovci na svůj tragický „čundr“ Evropou, na zádech sice rovněž „telata“ s „ešusy“, ale také až příliš ostře nabitě samopaly, mělo to samozřejmě neblahý vliv i na život českých kluků a slečen, kterým nebylo ani dvacet let a tolik chtěli žít. Hledaly se cesty, jak přes všechny ty nesmyslné a nepochopitelné hrůzy, které milionům nevinných připravili germánští „nahlidé“, nejen vůbec přežít, ale také zcela nepromarnit nevratný a nenahraditelný čas mládí. Aby se na chvíli zapomnělo, natáčely se populární protektorátní veselohry, vzniklo však i pár filmů s více či méně skrytými vlasteneckými jinotaji, aby se posílila víra, že jednou bude lépe. Stranou samozřejmě nezůstali též kabaretiéři a muzikanti, i když právě tito umělci byli vystaveni mimořádně velkému nebezpečí. Jistě není třeba připomínat třeba tragický osud Karla Hašlera. Avšak ani příslovečná německá preciznost nacistických cenzorů nezastavila příliv amerického jazzu, swingu a dalších nových směrů zábavné hudby do válkou nemocné Evropy. Samozřejmě přes značná omezení – po atentátu na Reinharda Heydricha se nesmělo hrát k tanci, ale jen k poslechu, anglické a americké písničky se narychlo opatrovaly českými texty, aby se zamaskoval jejich původ. Vznikala tak někdy vskutku pozoruhodná textařská díla, jako třeba song s názvem Japonský nosič písku. Nicméně se tak nezapomínalo na kontakt se světovou hudební scénou, na slavné americké hudební filmy, které běžely v našich kinech ještě v časech svobody. Mnohé mladé muzikanty zvláště ovlivnil nový styl kytarové hry, jak ji předváděl a nahrával na gramofonové desky belgický cikán Jean „Django“ Reinhardt se svou skupinou Hot Club de France. Právě tyto šelakové kotouče si s oblibou pouštěl už zmíněný Alex Bujka, který nyní působil v kapele bubeníka Karla Slavíka, patřící vedle R. A. Dvorského a Vlacha k špičkovým jazzovým souborům té doby. (Právě s instrumentální skupinou Karla Slavíka nahrává Bujka, alias Al Kanaki, po válce na desku značky Supraphon skladby Aloha oe a Mani No Laka Oi, kde hraje na havajskou kytaru a zpívá.) „Nežijí“ však jen profesionální kapely. I za protektorátu se zakládají amatérské soubory, snažící se o interpretaci současného světového repertoáru. Je zajímavé, že v jejich orchestraci většinou nechyběla foukačí harmonika. Nepochybně

jistě proto, že šlo o nástroj finančně dostupný. Krom toho v té době v mnohých varieté vystupovaly právě s foukacími harmonikami skupiny holandských Polynésanů, například 5 Ochas, které měly na naše mladé muzikanty jistě nemalý vliv. V roce 1941 tak vznikla rytmická skupina Embassy, kterou založili František Juránek a Jiří Hanzlík, oba z Holešovic. Vystupovali v Haló–kabaretu na Václavském náměstí, v pořadu Loď rytmů v Radiopaláci, v kabaretu u Drahňovských, v Lucerně. A právě v tomto legendárním sále uprostřed Václavského náměstí se tehdy pořádaly v rámci nedělních galapředstavení Františka Spurného soutěže amatérských skupin. S Embassy vystupovala Malostranská pětka, populární soubor zvaný později Jazz Group of Malá Strana, Kubánská pětka a také skupina Hadráři. Ta pocházela též z Holešovic, měla i podobné složení. Působila nejčastěji v holešovické Domovině, v repertoáru převažovaly americké swingové melodie. Jejich kapelníkem byl štíhlý, snědý mladík hrající na housle a foukací harmoniku. Jmenoval se Václav Kučera. V souladu s názvem kapely oblečen v cárech textilií s obrovským budíkem na řetězu kolem pasu už tehdy naznačoval, že dokáže zaujmout. A nejen hudebním talentem, se kterým u něj sudičky zrovna nešetřily. V té době Ludvík Pleštil potřeboval rozšířit svou skupinu Al Kanui Revue. Embassy se mu v Lucerně zalíbila a nabídl mladým muzikantům angažmá. Pleštil se dobře znal s Františkem Spurným, ředitelem Lucerny, a tak, nyní již v desetičlenném souboru, vystupovali, mimo jiné, každou neděli v tomto populárním pražském kulturním stánku na odpoledních čajích. Tyto „čaje“ vypadaly poněkud jinak, než jak jsme je znávali po válce. Tančit se nesmělo, hrálo se jen k poslechu. Ostatně – dejme na chvíli slovo pamětníku – kytaristovi skupiny Embassy, panu Františku Juránkovi.

Kole
Koleřánek
1942

Rok 1942, skupina Embassy, zleva s rumba koulemi Ludvík Pleštil, s kytarami František Juránek a Jiří Hanzlík

KLUCI, ZBOURÁTE LUCERNU

„V roce 1941

jsme s Jirkou Hanzlíkem založili rytmickou skupinu Embassy. Hráli jsme na dvě kytary, foukací harmoniku, bubínek s činely a basu. I když jsme byli naprosto chudí amatéři – dělali jsme si na koleně nejen zesilovač, ale dokonce i mikrofony –, byli jsme tehdy lepší než později slavná Malostranská pětka. Dodnes mi zní v uších ono pozvání Františka Spurného: Kluci, přijďte a zbouráte Lucernu! Rytmiická skupina krásných melodií – jinak také zvaná Malostranská pětka – hrála jako my jazzové melodie angloamerické proveniencie také s českými názvy, a většinou jako orchestrálky. Součástí dalšího známého souboru, který si říkal Kubánská pětka, byl mladý Jiří Verberger, pozdější slavná postava českého jazzu. Vedl ji nějaký Pepa Suchánek. Byl výborný kytarista. Hráli tam bratři Bártové, měli tam houslistu, jehož táta byl policejním prezidentem. A všichni byli posedlí swingem. Musím však přesto přiznat, že publikum zaujali především Hadráři z Holešovic. Zatímco třeba my z Embassy jsme měli saka a slamáky, Hadráři byli patřičně styloví – za kostýmy jim sloužily roztrhané vesty, Vencovi Kučerovi, který zde hrál na foukací harmoniku a housle, visel na řetězu budík. Nicméně, přes poměrně značnou popularitu, se po čase rozpustili a Vašek s basistou Aloisem Šebkem začali vystupovat s námi. Lojza byl naprosto nepřehlédnutelná postava, a jak se říká – charismatická osobnost. Byl velice oblíbený, dokonce se do něho zamilovala i tehdy již populární Jiřina Salačová. Když zpívala s Allankami u Vlacha v Lucerně, věnovala mu písničku, při které jí z očí tekly opravdové, nefalšované slzy lásky... Tento vynikající muzikant a zpěvák od nás ale brzy odešel, na čas ho nahradil Srbek od Vlacha, až nakonec přišel Vladislav Procházka, pozdější zakládající člen Kučerovy skupiny. Ludvík Pleštil nás tedy angažoval a rozšířil tak svoji již velice slavnou kapelu na celkem deset muzikantů. Vaška Kučeru přijal především proto, že právě potřeboval hráče na housle a foukací harmoniku, Václav se však jako samouk velice rychle naučil i na trubku. Pleštil tak nyní mohl rozdělit program na dvě části – „havaj“ a latinskoamerickou „caramba truppe“. Uzavřeli jsme s ním dohodu, že sice budeme jeho „havaj“ hrát, ale krom toho nám umožní v rámci večera jako samostatné skupině vystupovat i s naším původním repertoárem. V Al Kanui Revui hrál na havajskou kytaru Ludvík Pleštil, tančila jeho žena Marta s Martou Komárkovou, která ale především skvěle zpívala. Seznámili jsme se s ní právě v Lucerně. Říkali jsme ji živé lano nebo také hadice, byla dlouhá a hubená, s velikou pusou. V duetu s ní zpíval jistý Fredy

Embassy Františka Juránka už s Ludvíkem Pleštilem, zatím jen s „pseudohavajkou“

Marta Kučerová, tehdy ještě ovšem Komárková (druhá zleva)

Gerych, který měl jako Pleštil chatu ve Hvězdonicích na Sázavě. Při vystoupení v Německu prožil jakousi příliš dobrodružnou lásku, kvůli které přišel o zub, a tak si chrup doplnil voskem, aby mohl zpívat. Později u Američanů si polepšil – dával si tam žvýkačku. Zpíval ovšem přesto výborně. Po revoluci zmizel, snad prý dělal hasiče ve Stalinových závodech. V naší partě byl velice oblíbený, byl jako většina z nás z Holešovic, bydlel kdesi u plynárny. Prakticky trvalým hostem programu Al Kanui Revue byl vynikající sólový kytarista Manuel Alvarez, který nás svým uměním všechny převyšoval. Zvukné, cizokrajné jméno byl ovšem jen umělecký pseudonym. Tímto „Španělem“ byl Aleš Andryszák, obyčejný kluk ze Žižkova. Vyrůstal v dost chudých poměrech jen se svým dědečkem. Proto brzy po válce zmizel do zahraničí.

Na taneční doprovod programu, kvalitu kostýmů, dnes bychom řekli show, dával Pleštil už tehdy velký důraz. Marta Pleštilová, později Pánková, se například učila tančit jak u Jelizavety Nikolské (Jelizaveta Nikolská, původním jménem Boulkinová, se narodila v rodině carského důstojníka roku 1904 ve Vladivostoku, jako vynikající baletka působila i v Praze, kde byla za války dokonce šéfkou baletu Národního divadla. V roce 1945 uprchla do USA – byla obviněna z kolaborace s nacisty. Zemřela v Caracasu v roce 1955 – pozn. autora), tak i u paní Albrechtové, která později dělala choreografii legendární krasobruslařce Hance Maškové. Sláva Al Kanui Revue dost prudce stoupala. Vedle angažmá v pražských varieté jsme jezdili po Čechách a Moravě. Byly to jakési vložky v kabaretech, v letní sezóně jsme pak účinkovali v programu moravského cirku Volf. V roce 1943 dostal Pleštil nabídku jet na turné do Německa. Nemohl jsem se zájezdu zúčastnit – neuvolnil mě můj zaměstnavatel. Po návratu získali angažmá v Apolu – stálém cirku, jak jsme říkali „festáku“, v Praze na Letné. Žádali, abych s nimi dál hrál, ale dal jsem přednost manželství.“

Slova pana Juránka asi nejlépe doplní program Pleštilovy skupiny z počátku čtyřicátých let, kdy byla Al Kanui Revue posílána členy skupiny Embassy (Názvy skladeb jsou ponechány ve tvaru, jak byly uvedeny na tištěném letáčku):

PROGRAM

SWING PARTIE „EMBASSY“

Znělka

Píseň vzdálených končin

Hvězdný prach

Slunný den

Purpurový květ

MANUEL ALVAREZ – sólo na španělskou kytaru

Arabeska (Segovia)

Fantasie

RENÉ GARY – exotické tance

Ukázka staroasijských chrámových tanců

AL KANUI – hawaiská revue

Aloha oe

Láska je klam

S bohem, má Hawai

Hula Hula – orig. hawaiský tanec

Waikiki – tanec Hula

Směs „Al Kanui“

PŘESTÁVKA

RYTMICKÁ SKUPINA „EMBASSY“

Píseň pouště

Nechci čokoládu ani květiny

Japonský nosič písku

Nezapomenutelný polibek

Mám jedno jediné přání

Znělka

RENÉ GARY – siamský tanec

MANUEL ALVAREZ – sólo na španělskou kytaru

Fantasie na skladbu Angela Iglesias

Sequidilla

CARAMBA TRUPPE – tančí a zpívá

Pepita

Rumba negra

Señorita, señorita – tanec

ŘÍKALI MU VODNÍK DRÁPEK

Hosté Haló-

kabaretu odložili sklenky sektu a zbystrčili pozornost. Na pódiu se objevila parta urostlých mladíků, jeden jako druhý, jak na soustruhu zhotovení. Sálem zní rytmické melodie plné jižního slunce a exotických, zvukomalebných názvů – *Pepita*, *Rumba Negra* či skladba *Señorita*, *Señorita*, kterou pak kapela na jevišti vybízí a provokuje k tanci. Členové Caramba Truppe, jak se na chvíli přejmenovala část Al Kanui Revue, jsou navlečeni do modrých kalhot s lampasy rozšířenými do zvonu, sněhobílých košil s modrými vestičkami, hlavy jim stíní obří širáky. Všechna ta nádhera je sice vypůjčena u Ludvy Letenské, příbuzného herečky Anny Letenské, ale už brzy si bude Ludvík Pleštil moci dovolit obléci kapelu za své. V roce 1942 byla jeho Al Kanui Revue už pojmem. V Haló–kabaretu, který byste našli uprostřed Václavského náměstí v místech, kde se dodnes říká U Šenfloků, se jeho show postupně stala hlavním číslem programu. Představení začíná úvodní epizodou, zvanou Spící Havaj, kdy se jeviště pomalu rozsvěcuje a nastupují tanečnice. Následují polynéské melodie, které po přestávce střídá „caramba“, ryčnější skladby z Latinské Ameriky. Pleštilovci ovšem vystupují i ve varieté ve Vodičkově ulici a v dalších místech Prahy, po republice jezdí na zájezdy ať už jako samostatná skupina, či hudební a taneční číslo v rámci programu největšího moravského čtyřstožárového cirkusu Volf. Zde měli dvě stálá vystoupení – v první polovině hráli jako Al Kanui Revue *Pohádku jižních moří* a po přestávce opět pod názvem Caramba spustili žhavé rytmy Střední a Jižní Ameriky. Stojí za připomenutí, že režii celého programu u Volfů měl jistý mladík, Vladimír Dvořák, který pak působil i v cirkusech Praga a Ctirad, než zářil jako legendární hvězda rozhlasu či televizního Televarieté – snad nám pan Vladimír odpustí, že opomineme mnoho jeho dalších aktivit. Al Kanui Revue se stala jistě významnou, i když prakticky neznámou součástí historie české populární hudby, jejich na naše tehdejší poměry naprosto nevidaná, atraktivní vystoupení s dokonalou choreografií i světelnými efekty byla v mnoha směrech, dle vyprávění pamětníků, srovnatelná s newyorskou Broadwayí. A přesto uběhne pár desítek let, vy sedíte nad zažloutlými fotografiemi či potrhanými programy a napadá vás jediná otázka – co zbylo ze vši té slávy? Videorekordéry či mag-